

§ 12

Översyn av ersättningssystemet inom hemtjänsten - remiss från kommunstyrelsen, KS 327-68/2013

Dnr 1.5.1.344-2013

Beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Särskilda uttalanden från vardera (S) och (V).

Ärendet

Det nu gällande ersättningssystemet för hemtjänstutförare infördes samtidigt som kundvalet år 2002. Sedan dess har hemtjänstutförarnas uppdrag förändrats på flera sätt.

Det föreslagna ersättningssystemet utgår från utförda timmar istället för som idag, 17 nivåer och avvikelserapportering av bedömda timmar.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslaget om ett förändrat ersättningssystem inom hemtjänsten. Förvaltningen instämmer i att det nya ersättningssystemet som ska baseras på utförd tid, kan bidra till att ersättningsförfarandet blir mer transparent och tydligare för såväl beställare, utförare och för den enskilde kunden.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2013-09-02.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande (S)

Majvi Andersson m.fl. (S) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande.

Vi är i grunden positiva till ett nytt ersättningssystem inom hemtjänsten. Dagens sätt att organisera hemtjänsten och ersättningen som följt med, har lett fram till att flera seriösa och duktiga aktörer valt att säga upp avtalet med Stockholms stad då de anser att de inte kan utföra sina åtaganden på ett fullgott sätt. Att bättre anpassa ersättningssystemet till verkligheten är bra. Däremot finns fortfarande

det en rad problem inom hemtjänsten i Stockholm så som den borgerliga majoriteten valt att organisera den. För att få bättre kvalitetskontroll, för att få mer verksamhet för pengarna och för att förbättra valfriheten bör hemtjänsten upphandlas genom LOU.

Äldrecentrum har i sin utvärdering av det nuvarande LOV-systemet visat att det är många äldre som upplever att det är svårt att välja. Informationen på kommunens hemsida som ska visa på skillnaderna mellan olika verksamheter visar tvärtom så stora likheter att det blir mycket svårt att välja. Man tar det som står först. Det är ingen slump att många utförare valt namn som börjar på bokstaven A – då man hamnar högt upp i listan på detta sätt. I stadsdelarna kan det finnas hundratalet utförare. Vi kan livligt föreställa oss problemen som uppstår när det gäller att välja och de gnagande funderingarna om man valde rätt.

Samtidigt leder mängden utförare till kvalitetsproblem återigen som Äldrecentrum konstaterar i sin utvärdering. Ett viktigt syfte med LOV var att genom ökad mångfald, nå bättre kvalitet.

Det har inte gått att finna någon forskning som belyser om dessa förhållanden har uppnåtts. Ett område som uppmärksammas är att valfrihetssystem gynnar resursstarka individer i förhållande till mer resurssvaga. Ett annat område gäller risker förknippade med att ha ett stort antal utförare. Bland annat uppmärksammade Socialstyrelsen i en rapport 2011 att många utförare försvårar för vårdgivarna att samordna vården och omsorgen. Något som är avgörande för kvaliteten för vården och omsorgen om allra mest sjuka.

I stora stycken är förslaget om ett nytt ersättningssystem och underlaget från SLK också en anklagelseakt mot det nuvarande systemet enligt LOV. Systemet har missgynnat de seriösa som inte fuskar medan det har gynnat andra aktörer. Nu ska höjningen finansieras genom att de som fuskar inte ska få betalt för timmar som inte utförs. Detta samtidigt som SLK konstaterar att många äldre inte får den omsorg som de har rätt till och att ökande kostnader till stor del har uppstått därför att tiden för gång/transporter ökat mellan brukarna. Kompensationen är välkommen men det hade varit bättre om man arbetat med att förbättra grundproblemet istället för att till dels kompensera för ökad gång/transporttid.

I spåren av en extremt liberal marknad, dålig kontroll, svårigheter för äldre att välja, följer alltså missförhållanden som inte är norm – men ändå alltför vanliga. Samtidigt skapar mängden utförare också problem ur perspektivet resurser.

Däremot är möjligheten att välja utförare av avgörande betydelse för Stockholms äldre. Där många medborgare upplever påverkan inom organisationer som tung och byråkratisk innebär den makt som möjligheten att välja till, eller välja bort, en modell för inflytande som förutom att ge makt till medborgarna också ger viktiga signaler kring hur utförare, offentliga och privata sköter sina åtaganden.

Det offentliga ska i detta sammanhang garantera att det finns tillräcklig kvalitet och att det finns ett tillräckligt utbud – inte bara kvantitativt utan också kvalitativt. Det måste finnas bredd i innehåll och profilering bland utförarna – samt att dessa får rimliga ekonomiska förutsättningar. Slutligen vill vi peka på att det nya systemet bör värderas närmare när man ser tillämpningsföreskrifterna (de som ännu inte finns). Utfallet såväl för staden som för brukarna/kunderna, bör analyseras innan systemet definitivt sjsätts. Likaså bör systemet värderas utifrån betydelsen om det blir en administrativ börda för personalen.

Särskilt uttalande (V)

Jenny Norberg (V) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande.

Vänsterpartiet välkomnar översynen och vi lämnar inget annat förslag till beslut.

Ersättningen ska vara baserad på utförd tid istället för beviljad tid. Då beräknas den debiterbara tiden att sjunka, vilket innebär att utrymme inom befintlig ram finns för att höja ersättningen per tjänst i jämförelse med idag, skriver förvaltningen. Det är naturligtvis bra.

Vänsterpartiet tror att lika viktigt som ett skarpere ersättningssystem för att komma tillrätta med överdebiteringar, lika viktigt är att ändra i LOU och LOV så att det går att ställa krav på företagen att de inte är vinstsyftande utan återinvesterar överskott.

Viktigt är också att i förfrågningsunderlag ställa tydliga krav på personalens utbildningsnivå och anställningsförhållanden så att de pengar som tillförs hamnar där de ska. För att göra detta behöver vi inte vänta på en förändrad lagstiftning – det kan vi göra redan i dag.

I den bästa av världar kommer hemtjänsten ha kvalificerad personal som till största delen är fastanställd på heltid och har generöst med tid för brukarna. Vi har lång väg dit, och sannolikt behövs många fler insatser.

Ersättningen som den är uträknad idag bygger på ett genomsnitt av hur situationen ser ut idag. Eftersom denna situation varierar starkt så betyder det sannolikt att en del företag med långa avstånd mellan brukarna kommer att missgynnas, medan en del företag med slimmade personalkostnader kommer att gynnas. Motsvarande missgynnande gäller hemtjänstdistrikt i tätbebyggda respektive geografiskt utsträckta områden. Just därför är det viktigt att även förfrågningsunderlaget blir skarpare. Personalkostnaderna är beräknade på den genomsnittliga lönen för omvårdnadspersonal i staden. Då vår målsättning borde vara mer kvalificerad personal, en mer attraktiv arbetsgivare där fler vill arbeta inom äldreomsorgen samt slutligen en strävan mot generellt mer jämställda löner i Stockholms stad så är den genomsnittliga lönen sannolikt en för låg ambitionsnivå. Vi utgår från att vi får tillfälle att återkomma till frågor om ersättningar och förfrågningsunderlag.
